

Gelijkenis van het zaad

Periodethema: de rondwandeling
Matthéüs 13: 1-9 en 18-23

a. De gelijkenis (Matth. 13: 1-9)

UITLEG VAN DE TEKST

Hier begint een serie gelijkenissen over het Koninkrijk der hemelen. Tot nu toe had Jezus helder en zonder beelden gesproken. Dit ging nu veranderen. Maar hoewel Hij beelden gebruikte, bleef Hij toch steeds dezelfde waarheid verkondigen. Het onderscheid tussen het volk, dat Jezus afwees en de discipelen kwam nu ook tot uiting in de manier van onderwijs. Dit blijkt ook hieruit dat Jezus dit soort onderwijs begon op de dag dat de tegenstand van het volk tot een climax was gekomen.

De aanduiding 'uit het huis' in vers 1 slaat waarschijnlijk op het huis in Kapernaüm (Matth. 4: 13), waar de Heere Jezus woonde. Hij vertrekt naar de oever van de zee van Tiberias (of het meer van Galilea) omdat Hij daar tot veel meer mensen kan spreken dan in het huis. De toeloop tot Jezus is zo groot, dat Hij in een schip gaat zitten. Zittend op de bank van een schip, dat een eindje van de oever afligt, onderwijst Jezus de schare. Het was gewoon dat de spreker zat, terwijl de hoorders stonden.

De Heere Jezus gaf Zijn onderwijs nogal eens in de vorm van gelijkenissen. De gelijkenisvorm is een gangbare vorm in het onderricht van de rabbijnen. Het is een beeld uit het leven van alledag. Hier vertelt Hij een verhaal van een zaaier, die uitging om te zaaien. Na de vroege regen in november werd o.m. het koren gezaaid. Dat gebeurde met de hand. Met brede zwaaien strooide de zaaier zijn zaad over de akker. De gelijkenis toont ons een zeer ongunstig terrein in Palestina. Het terrein bestaat uit rotsachtige grond met slechts een dun laagje kalk eroverheen.

De omgeving van Galilea heeft smalle stroken akkerland, die grote moeite opleveren voor de boeren. Bovendien was het de gewoonte om voor het ploegen te zaaien, zodat er ook zaad viel op het pad, dat de mensen gemaakt hadden over het land. Die paden waren zo hard, dat het zaad daar niet in de aarde kon komen en de vogels het konden oppikken. De akkers in Galilea bestonden uit harde rotsgrond met hier en daar een laagje grond. Viel een zaadje op zo'n plek, dan kon het wel snel opschieten vanwege de vochtconcentratie, maar wortel had het niet. Tegen de hitte van de oosterse zon had zo'n plantje geen weerstand. Het miste een degelijk wortelgestel, waardoor het vocht en voeding kon betrekken uit diepere aardlagen. Doornen en distels vind je in Palestina in alle soorten en maten. Vaak zuivert men het land door verbranding. De wortels blijven dan in de grond en lopen opnieuw uit. Dit onkruid was heel wat sterker dan het edele gewas en kreeg al gauw de overhand. Gelukkig valt er in Christus' vertelling echter ook zaad in de goede aarde. Het zaad in de goede aarde draagt veel vrucht. Honderdvoudige vrucht is geen regel, maar uitzondering. Het beeld is voor iedereen duidelijk. Als je om je heen keek, zag je de boeren bezig. Maar de bedoeling van de gelijkenis is niet voor iedereen duidelijk. Om dat te verstaan heb je oren nodig. Je moet scherp luisteren en gehoorzamen aan Gods Woord (vers 9).

TER OVERWEGING

Deze gelijkenis kan het beste verteld worden zonder uitgebreide toepassing. De toepassing komt aan de orde in de uitleg in vers 18-30.

b. De uitleg van de gelijkenis (Matth. 13: 18-23)

UITLEG VAN DE TEKST

Eer de avond valt, stuurt de Heere Jezus de schare naar huis. Zijn discipelen en andere vrienden blijven bij Hem. Ze hebben de gelijkenis van het zaad ook gehoord en het heeft indruk op hen gemaakt. Ze hebben ook wel begrepen dat de Heere Jezus er een bedoeling mee had, maar kunnen daar niet direct achter komen. Hun nieuwsgierigheid is wel geprikkeld. Daarbij hebben ze het vreemd gevonden, dat de Heere Jezus zo onderwijs gaf. Verhalen vertellen zonder uitleg. Nu ze alleen met Hem zijn, stellen ze Hem dan ook de vraag waarom Hij zo doet. We kunnen dat lezen in Matth. 13: 10-17. De Heere Jezus legt hun uit dat het in Zijn gelijkenissen gaat om de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen. De gelijkenissen hebben niet ten doel om te verhelderen, maar om te verbergen.

Scherp is de tegenstelling in vers 11 tussen 'u' en 'dien'. Bedoeld zijn de mensen zonder hart en oren voor het Koninkrijk van God bijv. de Farizeeën. Zij horen de prediking wel, maar willen die niet begrijpen, omdat zij in Hem niet willen geloven. Zij zien het Koninkrijk der hemelen niet, omdat zij Jezus niet willen zien. Ze hebben er geen oog voor, dat God bezig is om in Jezus Christus de wereld te redden en te verlossen. En dat geloof of ongeloof is niet een toevaligheid, uiteindelijk afhankelijk van een menselijke beslissing. Neen, het ligt in de raad en het besluit van God. Christus' prediking voert die raad uit. Ze werkt schiftend. Ze wekt geloof, maar leidt ook tot verharding in ongeloof. Hetzelfde heeft Jesaja bij zijn roeping te horen gekregen (Jes. 6: 9). Het citaat is wel zakelijk, maar niet letterlijk hetzelfde. Voor de discipelen en voor de kerk en gemeente is deze gelijkenis een aansporing om te volharden. God blijft zaaien en bij de wederkomst van Christus zal Zijn Koninkrijk ten volle aanbreken. Dan zullen Israël en de volken God loven en prijzen, de oogst is binnen en doornen zijn er niet meer. Hoe komt het dat de prediking zo weinig resultaat heeft. Veel mensen geloven niet in God, Die overvloedig zaait. Overal wordt het Woord van God verkondigt en uitgezaaid, maar er komt zo weinig van op. Elke zondag horen de kinderen op de zondagsschool het Woord van God, maar wat zien we ervan in hun leven? Aan het zaad kan het niet liggen, zo leert ons de gelijkenis, het ligt aan de grond. Een deel van het zaad valt op de weg en wordt door de vogels opgepikt. De weg is er niet voor bestemd om zaad op te nemen. De weg is een pad om te gaan. Wij kennen zelfs geasfalteerde wegen, die mooi en glad zijn. Er bestaan ook geasfalteerde harten. Harten, die hard geworden zijn door de drukte en het vele verkeer.

Die mensen hebben het zo druk, dat ze niet even 'akker' kunnen zijn. Hun hart wordt door vele dingen in beslag genomen en het zaad blijft gewoon liggen en de vogels pikken het op. Er is geen tijd om God te dienen en de satan neemt het weg. En de oorzaak ligt bij de akker, die een platgetreden pad geworden is, een verharde weg. Een ander deel valt op de steenachtige bodem. Het zaad ontkiemt en het schiet wortel, maar als de zon komt, verdort het weer. Op het eerste gezicht lijkt het er op dat dit soort mensen er beter voor staat. Ze horen Gods Woord met blijdschap en het slaat aan. Maar het is niet ingeslagen, de schijn bedriegt. Ze zoeken hun geluk weer ergens anders. Geloven doe je niet voor één dag, één week of één jaar, maar daar doe je heel je leven over. In het geloof gaat God met je mee de tijd door, van de wieg tot het graf. En daarom hebben we trouw te zijn, ook in momenten, als geloven erg moeilijk is, juist dan wordt het verdiept. Een voorbeeld van het zaad dat op een dun laagje aarde valt vinden we in Joh. 6: 66. Hoe luisteren de kinderen naar de vertelling uit de Bijbel? Wat zouden onze kinderen doen als zij net als in Rusland vervolgd zouden worden om hun geloof in Christus? Het zaad kan ook verstikt worden door de doornen. Dan valt er alleen wat te vertellen over de doornen, het zaad zie je niet meer. Dat gebeurt als wij zo door zorgen in beslag genomen worden, dat het Woord van God erdoor verstikt. Het voordeel van onze kinderen is dat zij nog weinig zorgen kennen. Hun ouders zorgen voor hen. Maar de zorgen komen bij het opgroeien. En die zorgen kunnen ons zo in beslag nemen, dat het zaad verstikt. Er is geen tijd meer om God te dienen. Men heeft het te druk met zichzelf. Wat doen onze kinderen met de vertelling? Hebben ze het zo druk met hun vriendjes en vriendinnetjes, met hun verjaardag of hun rapportcijfers, dat zij geen tijd meer hebben om over God na te denken? Maar er is ook goede aarde. Niet alles is tevergeefs, zelfs veel is niet tevergeefs. Het zaad in de goede aarde brengt veel vrucht voort. Als we het Woord van God niet alleen horen (het ene oor in en het andere weer uit), maar het ook vasthouden en bewaren, dan is er veel vrucht. Dan valt het zaad van het Woord in een door Gods Geest voorbereid hart. De goede aarde neemt het zaad helemaal in zich op. Niet om het voor zichzelf te houden, maar opdat er vruchten zullen zijn. Dan mag ons leven vruchtbaar zijn in de dienst van God. Dan houden wij rekening met God en de naaste. Wij hebben dan ook oog voor de noden en zorgen in deze wereld en strijden tegen de armoede en het geweld. Dan zullen de doornen en distels in eigen leven opgeruimd worden om ruimte te geven aan het zaad en zo zal veel vrucht groeien.

TER OVERWEGING

De gelijkenissen van de Heere Jezus zijn aan de ene kant verduidelijkend, maar aan de andere kant juist ook verhullend. Je moet geloof hebben om ze te kunnen begrijpen. Geloof in het Koninkrijk van God, dat zich baan-breekt in de Heere Jezus Christus. Laten we wel oppassen geloof en ongeloof voor te stellen als een gegevenheid zonder meer, waarbij we maar moeten afwachten wat ons ten deel valt. We mogen de kinderen aansporen tot geloof en overgave aan de Heere Jezus. Zo krijgen we immers inzicht in de verborgenheden van het Koninkrijk van God. We zien dat bij de discipelen en de anderen. Zij verstaan Jezus' verhaal ook niet. Dat wordt hun ook verweten zelfs. Maar ze worden niet verstoten. De Heere Jezus legt Zijn gelijkenis uit. Dat wil Hij nog doen.

GELOOFSLEER

In deze gelijkenis van het zaad op de akker, zien we dat de aandacht ligt bij het gezaaide zaad en de akker. Met andere woorden: wat doet de verkondiging van het levende Woord met ons? Hoe is het met ons hart gesteld? We verwijzen naar de Dordtse Leerregels, 3/4, art. 8, 9 en 10:

'doch zovelen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstig geroepen. Want God betoont ernstig en waarachtig in Zijn Woord wat Hem aangenaam is, namelijk dat de geroepenen tot Hem komen. Hij belooft ook met ernst allen, die tot Hem komen en geloven, de rust van de zielen en het eeuwige leven.

Dat er velen, door de bediening van het Evangelie geroepen, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus, door het Evangelie aangeboden, noch in God, Die door het Evangelie roept en Zelf ook dien Hij roept onderscheiden gaven mededeelt; maar in degenen, die geroepen worden; van dewelken sommigen, zorgeloos, het woord des levens niet aannemen; anderen nemen het wel aan, maar niet in het binnenste van hun hart en daarom is het, dat zij, na een kortstondige blijdschap van het tijd-geloof, opnieuw terugwijken; anderen verstikken het zaad van het Woord door de doornen van de zorgvuldigheden en wellusten van de wereld, en brengen geen vruchten voort; hetwelk onze Zalig-maker leert in de gelijkenis van het zaad, Matth. 13. Maar dat anderen, door de bediening van het Evangelie geroepen, komen en bekeerd worden, dat moet men den mens niet toeschrijven, alsof hij

zichzelf door zijn vrije wil zou onderscheiden van anderen, die met even grote of genoegzame genade tot het geloof en de bekering voorzien zijn, hetwelk de hovaardige ketterij van Pelagius stelt; maar men moet het aan God toeschrijven, Die, gelijk Hij de Zijnen van eeuwigheid uitverkoren heeft in Christus, alzo ook dezelfde in den tijd krachtig roept, met het geloof en de bekering begiftigt en uit de macht van de duisternis verlost, tot het Rijk van Zijn Zoon overbrengt, opdat zij zouden verkondigen de deugden van degene, Die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht en opdat zij niet in zichzelf, maar in de Heere zouden roemen, gelijk de apostolische schriften telkens getuigen.'

Zo ook de Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 2 en 3:

'Waardoor God van ons wordt gekend'.

Wij kennen Hem door twee middelen. Ten eerste door de schepping, onderhouding en regering van de hele wereld. Want deze is voor onze ogen als een prachtig boek, waarin alle schepselen, groot en klein, de letters zijn, die ons te aanschouwen geven wat van God niet gezien kan worden, namelijk Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, zoals de apostel Paulus zegt in. Wij kennen Hem door twee middelen. Ten eerste door de schepping, onderhouding en regering der gehele wereld; overmits deze voor onze ogen is als een schoon boek, in hetwelk alle schepselen, grote en kleine, gelijk als letteren zijn, die ons de onzienlijke dingen Gods geven te aanschouwen, namelijk Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, als de apostel Paulus zegt, Rom. 1: 20; welke dingen alle genoegzaam zijn om de mensen te overtuigen, en hun alle onschuld te benemen. Ten tweede geeft Hij Zichzelf ons nog klaarder en volkomener te kennen door Zijn heilig en Goddelijk Woord, te weten, zoveel als ons van node is in dit leven, tot Zijn eer en de zaligheid der Zijnen.

Het Woord van God.

Wij belijden dat dit Woord Gods niet is gezonden noch voortgebracht door den wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben (het) gesproken, gelijk de heilige Petrus zegt. Daarna heeft God, door een bijzondere zorg, die Hij voor ons en onze zaligheid draagt, Zijn knechten den profeten en apostelen geboden, Zijn geopenbaarde woord bij geschrift te stellen; en Hij Zelf heeft met Zijn vinger de twee tafelen der wet geschreven. Hierom noemen wij zulke schriften: Heilige en Goddelijke Schriften.'

